

BOND VAN VRIJE EVANGELISCHE GEMEENTEN IN NEDERLAND

ORGGAAN

NUMMER 1
MAART 2021

Special over
KERK EN ISRAEL

Erkenning van
Pijn
EN VERDRIET

Bijbelse
FEESTEN

over
Hans Barnath
ARTS IN NAZARETH

BONDSBUREAU President Kennedylaan 311, 6883 AK Velp
T 026-364 82 49 E info@bondveg.nl www.bondveg.nl

INHOUD

- 2 Voorwoord**
door Gerard van de Wetering
- 3 Botsing**
door Rufus van der Zwan
- 5 In de woestijn....**
door Simone van de Vrie
- 6 Erkenning van pijn en verdriet**
door Eeuwout Klootwijk
- 8 Bijbelse feesten**
door Evert van de Poll
- 10 Mijn oorlog na WOII**
door Awraham Meijers
- 12 Hans Bernath**
door Wilma Blaak
- 13 Levensverhaal Roosje**
door Willem van Norel
- 14 Wat doet de werkgroep
Dienst aan Israël?**
door Ted Hoogers
- 15 Opheffing VEG Franeker**
door Annie Questroo-Mulder
- 16 Verslag vanuit de SZD**
door Janneke Doornebal
- 17 De coaches blikken terug**
door Janneke Doornebal
- 18 Regionieuws**
door regiocorrespondenten
- 20 Recentie**
door Froukje Karelse-Dijk

Voorpagina:

*Rabbi Elyashiv on Sukkot (op het loofhuttenfeest)
met een loelav in zijn hand.*

We doen ons best de auteursrechten van alle illustraties te respecteren. We kunnen echter niet altijd de maker van een illustratie achterhalen. Mocht er in dit nummer een illustratie van u staan zonder bronvermelding, wilt u dat dan aan ons laten weten zodat wij u het gebruikelijke tarief kunnen vergoeden?

VOORWOORD

door: Gerard van de Wetering

SPANNING

Mijn tienertijd bracht ik door in een gemeente waar mensen Israël een warm hart toedroegen. Dat warme hart voor Israël was vaak verbonden met gedachten over de eindtijd en de plaats van Israël daarin. Dat is diep van binnen blijven zitten. Israël daar moet je vanaf blijven. Dat is Gods uitverkoren volk. Onthutsend was daarom voor mij de uitspraak vorig jaar van Herman Polak die ik interviewde voor Ons Orgaan: "Het zegt me niets dat we Gods uitverkoren volk zijn, ik had daar liever geen deel van uit gemaakt".

Onopgeefbaar verbonden met Israël zo spreekt de Protestantse Kerk over Israël. En zo voelt het, onopgeefbaar verbonden. Maar ook telkens weer spannend om het over Israël te hebben. Het roept iets op. En toch moeten we erover spreken en blijven spreken.

In dit nummer van Ons Orgaan krijgt die relatie tussen Kerk en Israël aandacht. Eeuwout Klootwijk schrijft over de schuldbelijdenis die er namens de protestantse kerken is uitgesproken over de houding van die kerken in de oorlog ten opzichte van de joodse landgenoten. Wilma Blaak schrijft over dialoog tussen Joden en Palestijnen in Nazareth en hoe een protestantse arts daarin als katalysator fungeerde. Awraham Meijers vertelt hoe hij als jongetje in de Tweede Wereldoorlog onderdak vond bij ds Müller en hoe de oorlog voor hem en zijn ouders niet voorbij was na de bevrijding. Wim van Norel schrijft over Roosje Victorina Klomp maker, een joodse vrouw die in de oorlog onderdook in Oldebroek en een veelbewogen leven kende. Evert van der Poll verrijkt ons met een uiteenzetting over hoe en waarom bijbelse feesten een plek kunnen krijgen in de christelijke liturgie en geloofsbeleving. Ook onze eigen werkgroep Dienst aan Israël vertelt over de projecten die door de Bond worden ondersteund.

We zijn blij met Rufus van der Zwan die dit keer de column schreef en Simone van de Vrie die de mediatie verzorgde.

Colofon

Voorzitter/redacteur: ds. Gerard van de Wetering

Eindredactie: vacature

Redacteur: Johan Visser: johanpvisser@msn.com

Ass. redacteur: Merel Blesgraaf: merelblesgraaf@gmail.com

Secretariaat email: onsorgaan@bondveg.nl

Vormgeving: Marianne Goetheer-de Jonge:

email: onsorgaankopij@bondveg.nl

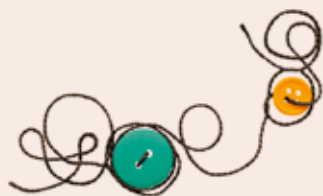
Regiocorrespondent Regio Noord: vacature

Regiocorrespondent Noord-Holland/Utrecht: Dineke Spee
d.spee@hetnet.nl

Regiocorrespondent Regio Oost: Johan Visser
johanpvisser@msn.com

Regiocorrespondent Zuid-Holland: Ben van de Vrie
bvdvrie@gmail.com

Regiocorrespondent Zeeland: vacature

BOTSING

door Rufus van der Zwan, lid van de VEG Zwolle

Op de doorsnee christelijke middelbare school, waar ik als docent godsdienst/maatschappijleer werkzaam ben, voel ik mij doorgaans helemaal op mijn plek.

Toch komen er met enige regelmaat zaken voorbij die de spanning wel eens opvoeren. Wat veroorzaakt die spanning? Het gaat dan dikwijls om zogenaamde 'botsende' grondrechten. Ik zal een paar concrete voorbeelden noemen: een stevig robbertje verbaal vechten tussen de Turkse president en zijn Franse ambtsgenoot. De vrijheid van godsdienst versus de vrijheid van meningsuiting. Het liep gruwelijk uit de hand toen op een Franse school een collega-docent vermoord werd, vanwege zijn lessen over vrijheid van meningsuiting. Ook in Nederland werden docenten bedreigd en moesten onderduiken vanwege het tonen van aanstootgevendende cartoons.

Een ander voorbeeld speelde rond Arie Slob, minister van Onderwijs, derhalve mijn opperhoofd. Hij gaf aan dat er binnen de grondwet ruimte is voor scholen om hun identiteit te bewaren. Hij had daar beter direct aan moeten toevoegen dat dat geen vrijbrief geeft om bepaalde bevolkingsgroepen te discrimineren, wat in de praktijk wel blijkt te gebeuren. Die verduidelijking volgde een dag later, maar de storm kritiek die hij over zich heen kreeg werd daarna niet met terugwerkende kracht ingetrokken.

Wat is er in beide voorbeelden aan de hand? En, wat maakt dat ik hierbij een zekere spanning ervaar? Het is schokkend wat er met de Franse docent gebeurde, maar moet ik in mijn lessen koste wat kost de vrijheid van meningsuiting verdedigen door het laten zien van kwetsende afbeeldingen?

En als ik bewust niet die cartoons laat zien, capituleer ik dan voor terrorisme? Ik ben niet blij met Refo-scholen die in naam van de Bijbel homo's discrimineren. Wat mij betreft geen reclame voor het christelijk geloof. Maar evenmin ben ik gelukkig met de liberale "moet-kunnen"-ethiek. Wat mij betreft ook geen goed recept voor een gezonde en respectvolle samenleving.

Grondrechten zitten niet voor niets diep verankerd in onze grondwet. Er staan diepe, ethische kwesties op het spel. Als die fundamentele rechten botsen, zit er hoe dan ook spanning op de lijn. Botsen is in zekere zin ook een manier van contact. Dan wordt het dus spannend: graven we ons dieper in, in de loopgraven van ons eigen gelijk? Schieten we vanuit onze schuttersputjes met scherpe Bijbelteksten? Of proberen we de verschillen te overbruggen en durven we een ander ruimte te geven? Welk standpunt je ook inneemt, het roept altijd spannende vragen op. Met een beetje geluk verandert die botsing in een ontmoeting. Een ontmoeting met een medemens die net zoveel rechten heeft als jij.

IN DE WOESTIJN.....

door Simone van de Vrie, predikant van de VEG Veendam

Marcus 1: 13

*Veertig dagen bleef Hij in de woestijn,
waar Hij door Satan op de proef werd gesteld.
Hij leefde er te midden van de wilde dieren,
en engelen zorgden voor Hem.*

Kort en krachtig vertelt Marcus over Jezus' verzoeking in de woestijn. Een aangrijpend verhaal dat hoort bij deze 40 dagentijd voorafgaande aan Pasen. Ik weet niet hoe het u vergaat, maar het woord 'woestijn' roept bij mij bepaalde gevoelens op en ook herinneringen.

In 2002 trokken wij 6 weken door Amerika. Na een vermoeiende vliegreis ging het in een gehuurde camper richting onze eerste bestemming. Het liep allemaal nogal tegen en we kwamen pas in de avond aan in de Mojavewoestijn: een troosteloos landschap, rotsachtig, nauwelijks begroeid, geen stromend water en koud.

De volgende morgen scheen de zon en zag de wereld er heel anders uit. Toen pas kreeg ik oog voor de grote Joshua trees. 'Bomen', die hun bijnaam te danken hebben aan de Mormonen, die in de 19^e eeuw, om te ontkomen aan de vervolgingen, op weg waren naar een plek waar ze in vrijheid zouden kunnen leven en geloven. Na een lange, barre tocht kwamen ze in de Mojavewoestijn en zagen voor het eerst die grillig gevormde bomen met hun dikke takken, die recht omhoog staken.

Het deed hen denken aan een verhaal uit de Bijbel, over het volk van Israël dat zich in de woestijn moest verdedigen tegen een aanval van de Amalekieten. Het was een zware strijd, maar zolang Mozes biddend zijn armen naar de hemel hief voelden aanvoerder Jozua en zijn mannen dat God met hen was en dat maakte hen sterk.

De Joshua trees waren voor de zwaarbeproefde Mormonen een teken van hoop: God zou hen nooit in de steek laten.

Toen ik die ochtend naar de Joshua trees keek, kreeg dat troosteloze landschap iets moois en achteraf had ik ons korte verblijf in de woestijn toch niet willen missen.

Hetzelfde hoor ik mensen soms zeggen over een moeilijke periode in hun leven: ze hebben ervan geleerd, zijn er sterker uitgekomen, het heeft hun geloof verdiept....

Voorbeelden daarvan vinden we ook in de Bijbel.

Ik refereerde al aan het bekende verhaal van de 40 jaar durende woestijnreis van het volk van Israël. Een tocht met zware beproevingen, maar ook met hoopgevende momenten, waarop de Allerhoogste zijn aanwezigheid kenbaar maakt. Met dit verhaal in gedachten heeft Marcus zijn woestijn verhaal over Jezus opgetekend. De Zoon van God is immers ook een Kind van Israël.

40 Dagen lang verbleef Jezus in de woestijn om zich te bezinnen op de weg die Hij zal gaan en worstelt Hij met zijn eigen gedachten, verlangens en gevoelens.

Jezus moet moeilijke keuzes maken en dat gaat niet zonder slag of stoot: Hij wordt ernstig op de proef gesteld.

Maar het slot van Marcus' verhaal is, Goddank, hoopgevend: en engelen zorgden voor Hem.

Jezus was niet alleen, engelen omringden Hem en zorgden voor Hem bij het volbrengen van zijn belangrijke taak, bij het gaan van zijn lijdensweg.

Ontroerend: die goddelijke zorgzaamheid voor Jezus en niet alleen voor Hem, ook voor het volk van Israël, voor die mormoonse kolonisten uit de 19^e eeuw, voor ons.....

Soms komt er in de woestijn van ons leven uit onverwachte hoek hulp opdagen, zie je een Joshua tree of verschijnt er een engel op je pad, die voor je zorgt en je op handen draagt.

ERKENNING VAN PIJN EN VERDRIET:

een protestantse verklaring van schuldbelijdenis tot de Joden

door Eeuwout Klootwijk

Op 8 november 2020 sprak René de Reuver, de scriba van de Protestantse Kerk, een schuldbelijdenis van zijn kerk tot de Joodse gemeenschap. Eeuwout Klootwijk, die nauw betrokken was bij de tekst van de schuldbelijdenis en de contacten die aan de schuldbelijdenis voorafging, vertelt aan ons over de intenties bij deze schuldbelijdenis.

‘Het is onvoorstelbaar hoe groot het verdriet is dat de Sjoa in de Joodse gemeenschap heeft teweeggebracht en hoe diep de pijn die de overlevenden hebben gevoeld. Een pijn die door de volgende generaties wordt meegedragen en ervaren. Het is in erkenning van dat verdriet en die pijn dat de Protestantse Kerk in Nederland zich richt tot de Joodse gemeenschap in ons land.’

Zo staat het in de verklaring, getiteld ‘Erkenning en Verantwoordelijkheid’, die René de Reuver tijdens de Kristallnachtgedenking in de Jacob Obrechtsjoel te Amsterdam op 8 november 2020 uitsprak namens de generale synode van de Protestantse Kerk. De verklaring neemt haar uitgangspunt in het leed dat nog dagelijks ervaren wordt in de Joodse gemeenschap. Verdriet vanwege het onvoorstelbare onrecht van de Sjoa. Niet te helen pijn vanwege wegvoering en uitmoording van hele gemeenschappen. Leed vanwege Jodenhaat, die telkens weer in verschillende gedaanten de kop opsteekt.

BITTERE BIJSMAAK BIJ DE BEVRIJDING

Deze verklaring kwam niet uit de lucht vallen. Al jarenlang komen deze thema's aan de orde in en vanuit het joods-christelijke gesprek. Juist het jaar van 75 jaar bevrijding werd aangegrepen om een geluid te laten horen aan de Joodse gemeenschap. Bevrijding heeft voor de Joodse gemeenschap in Nederland een bittere bijmaak door de zeer tekortschietende opvang van Joden die na 1945 terugkeerden in een vaak onverschillige samenleving. Er waren grote problemen bij de terugkeer van Joodse oorlogspalegkinderen naar de Joodse gemeenschap, om nog maar te zwijgen van de restitutie van bezit.

ERKENNING DEEL UIT TE MAKEN VAN EEN SCHULDIGE GESCHIEDENIS

Een belangrijk deel van de verklaring gaat in op de schuld-vraag. Schuld is een beladen woord. Bijbels gezien is het erkennen van schuld een begin van omkeer, verandering van gezindheid en gedrag (Hebreeuws: tesjoeva, Grieks: metanoia). Je kunt onderscheiden tussen collectieve schuld en individuele schuld.

Als mens ben je niet alleen een individu dat verantwoordelijk is voor eigen daden, maar maak je tevens deel uit van een groter geheel. Je bent ‘deel van gemeenschappen waarvan de geschiedenis ons raakt en waarbinnen het handelen van anderen ook ons aangaat’ (Paul Cliteur). Het is van belang je telkens te verhouden tot het verleden en daaruit consequenties te trekken. En precies dat doet de verklaring door uit te spreken dat de kerk deel uitmaakt van een schuldig verleden.

VOEDINGSBODEM VAN HET ZAAD VAN ANTI-SEMITISME

Allereerst wordt erkend dat de kerk eeuwenlang mede de voedingsbodem heeft bereid waarin het zaad van antisemitisme kon groeien. Gedoeld wordt op de eeuwenlange traditie van anti-joodse bijbeluitleg en theologie.

Dit aspect heeft niet zo veel aandacht gekregen. De Protestantse Kerk heeft in het (recente) verleden belangrijke stappen gezet, mede door het jarenlange gesprek tussen Joden en christenen: afstand nemen van de anti-Joodse uitlatingen van Luther in 2016; een signaal tegen antisemitisme samen met de Rooms-Katholieke Kerk in 2019. Aan de PThU is er aandacht voor thema's als antisemitisme, Jodendom, grondtalen van de Bijbel en de Joodse wortels van het christelijke geloof. En er is de bijzondere leerstoel Joods-christelijke relaties. Maar dit alles betekent niet dat daarmee de lange traditie van anti-Joodse bijbeluitleg helemaal binnen de kerk en de gemeenten verdwenen is.

DE HOUDING VAN DE KERKEN IN EN ROND DE OORLOGSJAREN

De verklaring is toegespitst op een specifiek thema, namelijk de houding ten opzichte van de Joden en de Jodenvervolging. Dus niet over de rol van de kerken in de Tweede Wereldoorlog in het algemeen of over (kerkelijk) verzet in den brede. Er is een volmondige erkenning van de ongelofelijke persoonlijke moed van enkelen en groepen binnen de kerk. Tegelijkertijd wordt geconstateerd dat de houding van de kerken ambivalent was. Het protest tegen de Jodenvervolging kwam moeizaam op gang en vooral de zorg voor gedoopte Joodse leden van de kerk stond voorop. Ook na de oorlog werd de mythe van Nederland als verzetsnatie lang in stand gehouden en was er een breed draagvlak binnen de kerken om Joodse oorlogspiegelkinderen in christelijke gezinnen te behouden.

ERKENNING VAN SCHULD

‘In de erkenning van dit alles belijdt de kerk schuld’, staat er in de verklaring. Want antisemitisme is zonde tegen God en mensen. ‘Wij schoten tekort in spreken en in zwijgen, in doen en in laten, in houding en in gedachten’. Dat zijn grote woorden, die niet bedoeld zijn om met de vinger naar het voorgeslacht te wijzen. Het is een erkenning dat er m.b.t. de jodenvervolging een spanningsveld was tussen zwijgen, wegstijgen en protesteren.

ERKENNING VAN VERANTWOORDELIJKHEID

Dit alles mondt uit in een erkenning van verantwoordelijkheid. Je kunt geen schuld erkennen zonder dat dit consequenties heeft in het heden en in de toekomst. De verklaring spreekt uit te streven naar nieuwe vriendschappelijke verhoudingen tussen gelijkwaardige partners. En dat aan deze intentie handen en voeten gegeven moet worden. Dat is zeker nog huiswerk voor de komende tijd.

PERSOONLIJKE INSPIRATIE

Het christelijk geloof kan niet bestaan zonder Joodse wortels en zonder het voortdurende gesprek tussen christenen en Joden. Wat dat voor uzelf en uw persoonlijke geloof betekent kunt u onderzoeken. Hoe kun je oude en karikaturale beelden van Joden en het Jodendom doorbreken? Hoe maak je de beweging van (traditionele) zending naar gesprek? Hoe herken je anti-joodse visies in je wijze van geloven? En hoe kun je samen als Joden en christenen je laten inspireren door de God van Israël en van Jezus? Dat zijn vragen waar we niet omheen kunnen.

dr. Eeuwout Klootwijk is wetenschappelijk beleidsmedewerker voor Kerk en Israël/Joods-christelijke relaties bij de Dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk.

Daarnaast is hij predikant te Oost-Souburg.

BIJBELSE FEESTEN

door Evert van de Poll

In christelijke kring, met name in evangelicale kringen, is er belangstelling voor het vieren van de bijbelse feesten. Met name het Loofhuttenfeest kan zich verheugen in een zekere belangstelling. Evert van de Poll schreef ooit een boekje over de feesten van Israël. Hieronder deelt hij zijn gedachten met ons over hoe en waarom de bijbelse feesten vruchtbaar te maken in christelijke kring.

VIEREN?

Voor veel christenen zijn de feesten van Israël een kwestie van: je staat erbij en kijkt ernaar. De een heeft er weinig aandacht voor, de ander vindt ze wel interessant.

Sommigen maken er studie van en weten je vervolgens te trakteren op een schitterende verhandeling over de Verzoendag, of zo. Dat is echter net als praten over muziek. Wel leerzaam, maar toch beperkt. Muziek moet immers gespeeld en beluisterd worden? Zo is het ook met de hoogtijdagen die God heeft ingesteld. Die gaan pas leven wanneer je ze doet.

Wacht eens even... Klopt dat wel? Zijn de feesten van Israël wel voor 'ons' bedoeld? Mogen wij ze wel vieren? Ze horen toch bij het Oude Testament, bij het Joodse volk?

Joodse man zoekt takjes uit voor het maken van de loelav. In zijn andere hand heeft hij een etrog. Een loelav en een etrog zijn onmisbare elementen voor de viering van het Loofhuttenfeest

Toch niet bij ons christenen? Ze worden ook vaak aangeduid als 'Joodse Feesten', maar dat wekt de indruk dat ze tot een 'andere 'godsdiens't horen en geen betekenis hebben voor christenen. Maar het zijn in feite Bijbelse feesten.

NIEUWTESTAMENTISCHE RAAD

Voor wie denkt dat het Joodse feesten zijn of alleen bij het Joodse volk horen, of voor wie dat vermoedt, kan het nuttig zijn het Nieuwe Testament hierover te raadplegen. Ik noem enkele punten.

Ten eerste: Jezus en de apostelen hebben de hoogtijdagen gevierd. Datzelfde geldt voor de Joodse discipelen van Jezus in de vroege kerk.

Ten tweede: Op het convent in Jeruzalem (beschreven in Handelingen 15) ging het over de vraag of, en in hoeverre, de gelovigen uit de volken de Torah en de Joodse gebruiken moeten naleven. Onder voorzitterschap van Jakobus hebben de apostelen toen de volgende apostolische richtlijn gemaakt: de gelovigen uit de volken moeten zich houden aan die geboden uit de Torah die te maken hebben met afgoderij, seksuele immoraliteit, het verstikte (vlees waar het bloed nog in zit) en bloed, dat wil zeggen bloedvergieten. Plus uiteraard aan alle geboden uit de Torah die Jezus ons uitdrukkelijk heeft geleerd – met name de morele wet, samengevat in de Tien Geboden, of nog bondiger, in het grote dubbele liefdegebod. De overige geboden zijn niet verplicht. Dus ook de feesten van Israël niet. De apostelen zeggen echter niet dat het verboden is om de overige geboden te doen. Ook niet dat ze hebben afgedaan. Ze moeten niet, ze mogen wel. Het staat de gelovigen uit de volken vrij de overige geboden na te leven, zolang ze dat maar doen in overeenstemming met het geloof in Jezus. Niet om de verlossing te verdienen, maar uit dankbaarheid voor de verlossing die ze van Jezus ontvangen hebben.

WEL OF NIET VIEREN – HET JUISTE MOTIEF

Paulus heeft herhaaldelijk benadrukt dat gelovigen elkaar niet moeten oordelen op het punt van wel of niet de feesten en gedenkdagen van Israël vieren, zolang de motivatie maar zuiver is. Wat je ook doet of niet doet, doe het of laat het na 'om de Heer' en 'dank God daarbij' (Rom. 14:5-6). Dat is een goede richtlijn voor gelovigen uit de volken vandaag. Als je ze viert, doe dat dan uit liefde voor Jezus en gedreven door de Geest die de Torah in de harten schrijft. Nooit uit dwang. Nooit om net te doen alsof je Jood bent. Nooit vanuit een verheerlijking van het jodendom.

Als je de feesten niet viert, laat het motief dan nooit zijn dat je het jodendom veroordeelt of dat je van geen band tussen Kerk en Israël wilt weten.

Paulus noemt de feesten en gedenkdagen 'schaduwen van Christus' (Kol. 2:16). Ze vertellen ons dus iets over Jezus en zijn gemeente. In dat beeld van de schaduw en het lichaam zit ook de sleutel voor de invulling ervan nadat Christus gekomen is. Wanneer je de vrijheid neemt om ze te vieren, dan kan je ze niet vieren alsof Hij nog niet gekomen is. Wie in Hem gelooft, zal ze moeten verbinden met de werkelijkheid van Jezus.

Overigens, in een van zijn brieven aan de gemeente in Korinte roept Paulus de (Joodse en niet-Joodse) gelovigen zelfs uitdrukkelijk op Pesach en Ongezuurde Broden te vieren: 'Verwijder dan het oude zuurdeeg, opdat u een nieuw deeg zult zijn. U bent immers ongezuurd, want ook ons Paaslam is voor ons geslacht: Christus. Laten wij dus feestvieren...' (1 Kor. 5:7-8).

Hoe?

Wanneer een christelijke gemeente de feesten en gedenkdagen van Israël wil vieren, is de vraag: hoe? Voor een deel is dit een kwestie van vrije invulling. Het NT schrijft over de vormgeving niets voor. We mogen ons laten leiden door de Heilige Geest en onze creativiteit gebruiken. Het NT helpt ons wel een eindje op weg. Als je goed leest, dan kom je daarin heel wat tegen over de feesten en gedenkdagen in het licht van Jezus. Kennelijk hebben de apostelen daar al over nagedacht. Eén ding moeten we van tevoren helder voor ogen houden. Als christenen hebben we niet of nauwelijks ervaring met het vieren van de feesten van Israël.

Daarentegen heeft het jodendom ze alle eeuwen door wél in ere gehouden. De verleiding is dus groot om van het jodendom af te kijken hoe je de feesten zou moeten vieren.

Bedenk echter wel dat er allerlei traditionele gebruiken zijn ontstaan die inmiddels een vast onderdeel zijn geworden, maar die je in de Bijbel zelf niet zo tegenkomt. Bijvoorbeeld het ontsteken van de kaarsen vlak voor het begin van de sabbat, of het eten van een speciaal sabbatsbrood. Sommige gebruiken, zoals het verwelkomen van de sabbat als een Bruid, komen voort uit gedachten die niet goed verenigbaar zijn met wat het Nieuwe Testament ons leert. Daarbij komt dat het jodendom de feesten niet viert in het licht van de gekomen Messias. Kortom, je kunt van de rabbijnse, orthodoxe invulling van de feesten wel veel leren, maar niet alles daarvan kun je zonder meer overnemen en klakkeloos nadoen. Je kunt beter kijken hoe de Messiasbelijdende Joden de feesten uitleggen en vieren. Goddank is er in onze dagen sprake van een groeiende Messiaanse beweging. Zij heeft grote aandacht voor de Joodse wortels van het evangelie en voor een echt nieuwtestamentische viering van de feesten. Ik zeg niet dat hun opvattingen per definitie altijd bindend zijn. Trouwens, ze zijn het onderling ook lang niet op alle punten eens. De een sluit zich zoveel mogelijk aan bij de rabbijnse manier van doen, de ander wil het juist 'geheel anders' doen. Velen zitten ergens tussen deze twee uitersten in. Maar we kunnen veel van hen leren en dat moeten we ook zeker doen. Dan zullen we ons verheugen in de rijkdom die God in de feesten voor ons heeft weggelegd.

Evert Van de Poll woont met zijn vrouw Janna in Nîmes (Fr.). Ze zijn verbonden aan de Vrije Evangelische Gemeenten in Frankrijk. Evert is hoogleraar Godsdienstwetenschap en Missiologie aan de Evangelische Theologische Faculteit te Leuven.

Het genoemde boekje is: E. vd. Poll, De feesten van Israël, Putten 1997. Voor een lijst met joodse feesten verwijzen we u naar de website van onze Bond www.bondveg.nl/ons-orgaan/

Mijn oorlog na de Tweede Wereldoorlog

door Awraham Meijers

‘Vertel eens over jezelf, toen ons land door de nazi’s was bezet en jij als kleuter moest onderduiken vanwege je Joodse achtergrond. Wat herinner jij je uit die tijd? Zou je daar over willen schrijven?’

Dat was de vraag die de redactie van Ons Orgaan mij stelde en ach, als journalist zou ik dat wel even doen. Schrijven is immers mijn vak.

Nu ik een vrijwel leeg beeldscherm voor mij heb realiseer ik mij dat het niet ‘even’ gaat, dat schrijven over de moeilijke jaren in mijn prille bestaan.

Laat ik enkele feiten noteren: Ik ben op 6 april 1941 in Hengelo (Ov.) geboren. Vader stond in Borne voor de klas, moeder was huisvrouw. Mijn grootouders woonden in Doesburg en Hengelo (Gld.) Gewoon een Nederlandse familie van vooral kleine middenstanders. Niets bijzonders dus.

Maar sinds midden jaren dertig veroverde opgehitst gespuis straten in steden en dorpen van Duitsland, waar het onder auspiciën van de regerende nazipartij overging tot gewelddadigheden tegen Joodse medeburgers. Dieptepunt was de Kristallnacht (1938) waarin 1400 synagogen in brand werden gestoken en ruim vierhonderd Joden zijn vermoord. Er werd ausrotten gescandeerd. Dat was in 1938. Twee jaar later - juli 1940 – acht weken nadat de nazi’s Nederland hadden bezet - ben ik verwekt.

Met dat ausrotten van de Joodse bevolking door middel van massale deportaties naar de gaskamers werd in de zomer van 1942 begonnen. Aan het einde van die zomer moesten mijn ouders een onderduikadres zien te vinden en apart daarvan een veilige plek voor mij. Want samen met een jochie van amper anderhalf jaar kon gevaarlijk zijn voor ouders, kind en onderduikverstrekkers.

FREDDIE VAN DER PLAS

Via het verzet in Twente werd ik ondergebracht bij het gezin van dominee Pieter Baan Müller en zijn vrouw Henriëtte in de pastorie naast de kerk van de Vrije Evangelische Gemeente in Nijverdal. Er waren vier dochters en drie zonen en ik werd er als benjamin aan toegevoegd. Mijn naam was

Bram, maar dat vond men toch wel iets te Joods en werd het Freddie. Het gerucht werd verspreid dat Freddie’s ouders tijdens het bombardement van Rotterdam waren omgekomen. Waarschijnlijk wegens angst moest ik vaak plassen en daarom werd door een humoristisch gezinslid – ik vermoed de dominee – als achternaam Van der Plas bedacht. Freddie van der Plas.

Als peuter dringt het niet tot je door wat oorlog betekent; Gebombardeerde huizen, huilbuien, gefluisterde geheimen, onrust wanneer vijandige soldaten voorbij marcheren, waren deel van het dagelijks leven. Soms kwamen soldaten, leden van de Vrije Evangelische Gemeenten in Duitsland, op de pastorie. Ik werd dan naar de tuin gedirigeerd om daar de volière uit te mesten. Leuk vond ik dat, niet wetende dat men bang was dat argwaan kon ontstaan. Want zelfs binnen de hechte Evangelische gemeente waren foute figuren. Een schitterende quote van pappa dominee: Toen een Duits-gezind gemeentelid beweerde dat je je vijanden lief moet hebben, dus ook Hitler, was zijn antwoord: “Inderdaad staat in de Bijbel dat je je vijanden moet liefhebben. Maar nergens staat dat je de duivel moet liefhebben”.

Na de zondagse kerkdienst kwamen de ouderlingen koffie drinken – voor mij karnemelk - er werd veel gelachen. Mooie momenten voor Freddie, de kleine domineeszoon. Ik kreeg een Bijbel met gravures van Gustave Doré. Wat vooral indruk maakte waren drie kruisen op Golgotha onder een dreigende bewolkte hemel. Maar door het zware wolkende priemt een hoopvolle zonnestraal over het middelste kruis. Deze ontroerende allegorie was de basis van mijn passie voor kunst.

WOII was een onbekommerde tijd, de liefde van pappa en mamma dominee, de vier meiden die mij vertroetelden, de drie jongens die mij plaagden – zoals dat met broers gaat. Toch? Jouw ‘Lieve Heer’ moet nog komen.

Nijverdal is op 9 april 1945 door de Canadezen bevrijd. Gelukkig hebben mijn ouders de oorlog overleefd. Onze meeste familieleden zijn vermoord, mijn grootouders heb ik nooit gekend.

Het huis van mijn ouders was tijdens de oorlog door een NSB-familie geconfisqueerd en men was niet van plan te vertrekken. De gemeente Hengelo liet het afweten.

Omdat ook mijn grootouders uit Doesburg nooit zouden terugkeren en hun huis leeg stond, werd besloten daar te gaan wonen. Opa's slagerij was evenals het daarboven gelegen woongedeelte, leeggeplunderd.

Mijn ouders waren van hun anker geslagen: Er werd veel gehuild, geschreeuwd, gevloekt en vervloekt uit pure machteloosheid. God had hen in de steek gelaten, zij hadden alleen elkaar nog, probeerden troost en liefde bij elkaar te vinden. Mijn moeder was bevroren, niet in staat mij te knuffelen zoals dat in Nijverdal gebeurde. Als ik mijn bordje niet leeg at schreeuwde ze, schold mij uit, dreigde dat ik nooit meer naar Nijverdal mocht, waar wij regelmatig op bezoek gingen en ik gelukkig was. Thuis had ik eetproblemen, op de pastorie at ik met smaak. Broer Piet, die net zo'n grappenmaker als zijn vader was, zei eens dat ik zat te schransen als een houthakker. In de auto op weg naar huis begon moeder tegen mij te schreeuwen. Vader zweeg, liet haar uitrazen. Mijn mooie dag op de pastorie was weer eens vergald. Ach, een kind van circa zes kent geen empathie, heeft geen relativeringsvermogen.

Uiteraard begrijp ik nu haar jaloezie, zoals ik ook weet dat het haar en vader pijn deed als ik het over Onze lieve Here Jezus had. 'Bram, jij bent een Joods jongetje, miljoenen van

ons zijn vermoord omdat ze waren wie ze waren. Joden. Jouw 'Lieve Heer' moet nog komen. Dat zal niet lang meer duren na deze onvoorstelbare catastrofe. De christenen hebben hun Messias al gezien, wij zullen de onze spoedig omarmen'. Dat waren de woorden van mijn vader, die zich agnost noemde!

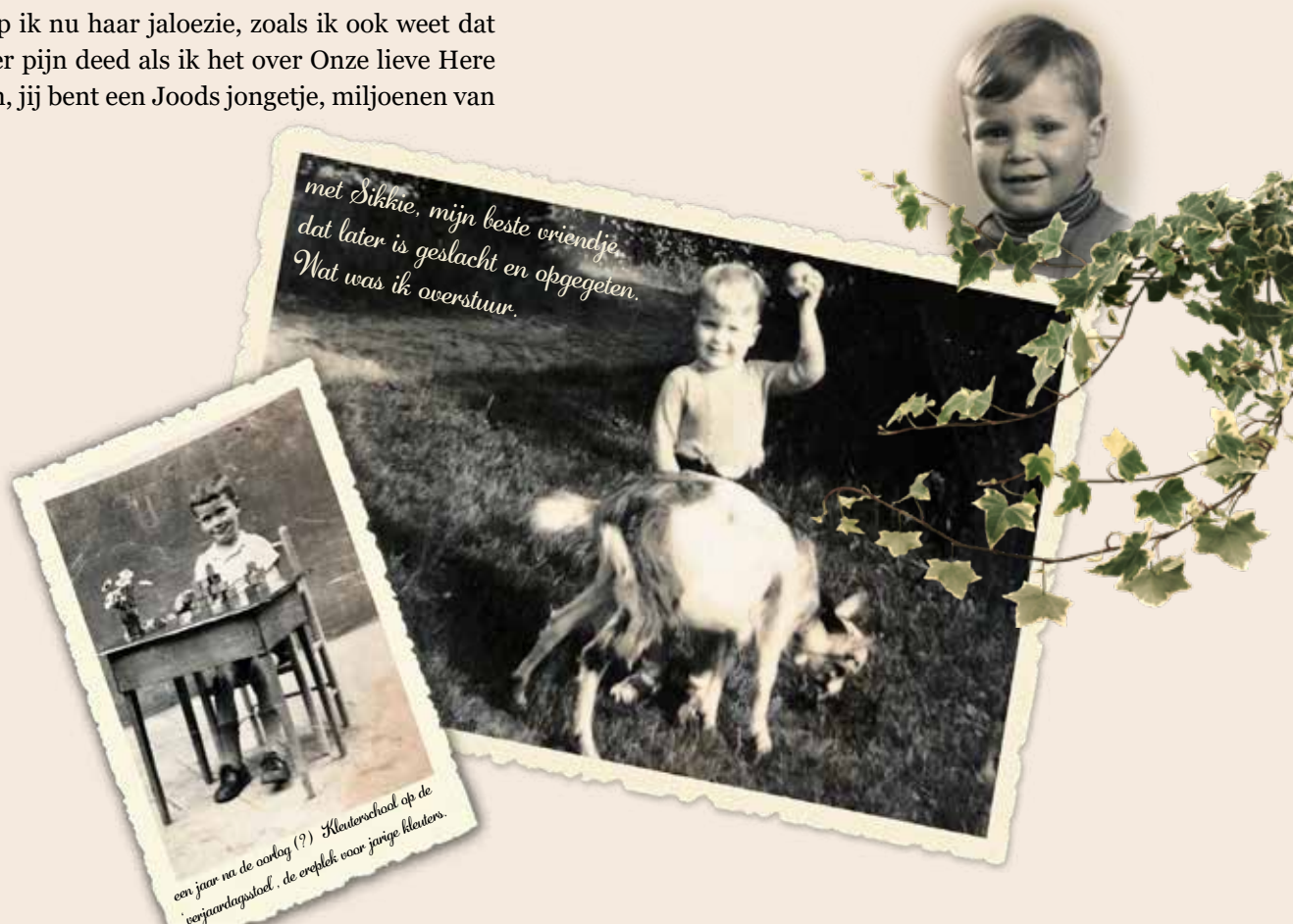
SCHREEUWEN OM HET LEED TE VERGETEN

Moeder schreeuwde, vader probeerde zijn leed te vergeten door zoveel mogelijk naar voetbalwedstrijden te gaan. Hij werkte hard om een goede toekomst voor zijn gezin op te bouwen. In 1947 is mijn broertje geboren en hij stortte zich vol liefde op zijn 'vredeskind'. Ik telde niet meer mee. Vaak ging ik naar Heerde, waar papa dominee inmiddels predikant was. Anno nu zijn nog een pleegbroer en twee -zussen in leven.

Bijna vijf jaar heb ik in Israël gewoond, maar ben uit heimwee terug naar Nederland gegaan. Bram werd daar Awraham.

Als ik aan mijn ouders denk weet ik dat ze van mij hielden, zoals ik ook weet dat ik van hun heb gehouden. Wat had ik ze dat graag verteld. En wat had ik dat graag van hen gehoord.

Awraham Meijers is actief als journalist en columnist. Zie zijn website www.awraham-meijers.com.

Hans Bernath:

GELOOF EN DAADKRACHT TUSSEN JODEN EN PALESTIJNEN

door Wilma Blaak

Van 2011 tot 2018 was ik als student betrokken bij het VEG-seminarium. Gaandeweg in de studie raakte ik geboeid door de interreligieuze dialoog. Elk jaar gingen we onder leiding van twee docenten een weekend het klooster in met vrouwen en lazen heilige teksten uit Bijbel en Koran.

Er ging een wereld voor mij open en er ontstonden waardevolle vriendschapsbanden, ongeacht of men jood, christen of moslim was. De gevoelige thema's gingen we daarbij niet uit de weg. Toen in 2014 de Gaza-oorlog uitbrak, bleek het Israël-Palestina (IP) conflict de 'olifant in de kamer', met grote impact op onze onderlinge omgang.

Dr. Gert van Klinken, PThU-docent Kerkgeschiedenis, deed mij het voorstel om onderzoek te doen naar de verhouding tussen Joden en Palestijnen. Hij had dankzij zijn betrokkenheid bij Nes Ammim een uitgebreide database verzameld rond dr. Hans Bernath, een Vrije Evangelische Zwitserse arts, die werkte in een Schots ziekenhuis in Nazareth van 1948 tot 1988. En zo toog ik in 2015 naar Nazareth om onderzoek te verrichten.

EEN SOCIAAL HART

In 1948 kwam Bernath als jonge arts met een konvooi van het Rode Kruis in Nazareth terecht. Geraakt door de chaos die hij aantrof, besloot hij te blijven. Nazareth werd qua inwonertal bijna verdubbeld vanwege de stroom Palestijnse vluchtelingen. Bernath ging werken als coördinator van een medisch team in een vluchtelingenkamp.

In 2015 bleek de herinnering aan Bernath nog zeer levend te zijn! Wat opviel was de relatie tussen geloof en daadkracht, iets wat je zou kunnen bestempelen als 'typisch Vrij Evangelisch'. Net als Jan de Liefde blonk Bernath uit vanwege zijn sociale hart. Over politiek en theologie sprak hij zich nauwelijks uit, al toonde hij zich in de praktijk wel vaak solidair met de Palestijnen die steeds meer in de knel kwamen in de staat Israël.

Bernath had een groot rechtvaardigheidsgevoel. Hij had goede contacten met politieke en religieuze leiders, en kon, indien nodig, een bemiddelende rol spelen. De Bernaths leefden mee met de lokale Baptistengemeente. Maar dat weerhield Hans er niet van om de eucharistie te vieren bij de Katholieken of Grieks-orthodoxen. Ook was hij de initiator van een oecumenische gebedskring, met leiders van allerlei christelijke stromingen.

NOOIT OP AFSTAND

Het voorbeeld van Bernath geeft mij een belangrijke impuls dat theologie nooit kan worden geschreven op afstand, maar voor een belangrijk deel moet worden bepaald vanuit de context waar het zich afspeelt. Tijdens mijn verblijf in Nazareth tussen de mensen waar de Bernaths woonden, kon ik mij des te meer voorstellen hoe zij zich thuis had gevoeld. Het veranderde mijn kijk op dat ingewikkelde loyaliteitsconflict waar wij in Nederland nog steeds onze handen vol aan hebben.

Laten we toch steeds de mens achter de religieuze etikettes zien. En laten we de mensen uit Nazareth steunen, op afstand met onze gebeden en daden van solidariteit. En wanneer de mogelijkheid zich aandient om naar Israël te reizen, rijd dan de prachtige stad Nazareth niet voorbij, maar verblijf er een tijdje en kom in contact met de bewoners. Zodat uzelf, net als Bernath, zult ervaren dat er uit Nazareth wel degelijk iets goeds kan komen!

*Wilma Blaak
woont en werkt
in Utrecht. Als
voormalig lid
van de VEG
Gorinchem, is
ze nu betrokken
bij de Domkerk-
gemeenschap.
Haar website,
met daarop meer
van haar ervaringen is www.wilmablaak.com.*

Wie meer wil lezen over de verhouding tussen Joden en Palestijnen, kan zich verdiepen in de brochure 'Israël en de Palestijnen,' geschreven door Wendeline Durieux, uitgegeven bij het Bondsbureau door de toenmalige Commissie Dienst aan Israël.

Er is ook een oudere uitgave van de toenmalige Commissie Dienst aan Israël: 'Niet jij draagt de wortel....' Theologische achtergronden bij het beleid van de Commissie Dienst aan Israël'. Deze laatste is alleen nog in kopie te verkrijgen bij het Bondsbureau.

LEVENSVERRHAAL VAN VICTORINA ROOSJE KLOMPMAKER-JACOBS

[1929-2017]

door Willem van Norel

Victorina Roosje (Victorien) Jacobs werd geboren op 21 februari 1929 in Den Helder. Haar ouders waren in 1916 in Elburg in het huwelijk getreden. Uit het huwelijk van haar ouders werden drie kinderen geboren: Esther, Abraham en Victorina Roosje, Victorien was de jongste. Ze wist tijdens de Tweede Wereldoorlog op diverse onderduik adressen op de Noord-Veluwe te overleven. Vader Michel Jacobs en moeder Cecilia Jacobs-de Lange werden opgepakt en gedeporteerd. Beiden werden op 11 februari 1944 vergast in Auschwitz. Ook zus Esther en broer Abraham werden vermoord. Vrijwel niemand van de families De Lange en Jacobs overleefden de oorlogsjaren.

NOORDWEST-VELUWE

In juli 1943 was er in Amsterdam-Oost een grote razzia. De familie Jacobs had geluk dat de Duitsers hen (nog) met rust lieten, maar het werd steeds gevaarlijker. Toen de kans zich voordeed dat Victorien kon onderduiken, besloten haar ouders daarmee in te stemmen. Met de trein vanaf het Centraal Station in Amsterdam werd Victorien naar 't Harde gebracht. Een paar verzetsmannen brachten haar uiteindelijk per fiets naar de boerderij van Jan Spronk. Op zijn boerderij aan de Vierhuizenweg in Oldebroek beleefde Victorien Jacobs een goede tijd. Uiteraard miste Victorien haar familie, maar ze voelde zich op haar onderduikadres in Oldebroek veilig.

RAZZIA

Op 15 november 1944 werd er op een avond tegen de achterdeur van de boerderij van Jan Spronk gebonsd. Het bleken Duitsers te zijn die Joden zochten. Victorien vluchtte de voordeur uit. Jan Spronk werd meegenomen voor verhoor, maar werd uiteindelijk weer vrijgelaten. Vanwege de gevaarlijke situatie kon Victorien niet meer terug naar de boerderij van Jan Spronk. Na een kort verblijf bij Jan Vaessen kwam ze terecht op de boerderij van de familie Mensink in Oosterwolde en vervolgens bij de familie Van der Venis in Noordeinde.

BEVRIJDING

Op 19 april 1945 volgde de lang verwachte Bevrijding. Victorien wilde naar het huis van haar grootouders aan de Vischpoortstraat, maar het huis was leeg. Er werd op grote schaal gefeest in Elburg. Toen op 5 mei de oorlog echt was afgelopen, wilde Victorien opnieuw naar Elburg. Toen drong het besef pas echt goed bij haar door dat haar familie voorgoed niet meer terug zou komen. Tegen de muur van

Enkele foto's uit het levensboek van Roosje Klompmaker

het huis van haar grootouders heeft Victorien intens staan te huilen. Hoe moest het verder?

NAOORLOGSE JAREN

Pas na de oorlog vernam Victorien Jacobs dat het met haar familie dramatisch was afgelopen. Dit vreselijke nieuws kon Victorien heel moeilijk verwerken. Echter leerde ze in Oldebroek in dezelfde tijd Bart Klompmaker (1924-2001) uit Oosterwolde kennen. Mede dankzij hem herpakte Victorina zich en kwam de zin in het leven weer terug. Ze trouwde in 1950 met hem. Nadat Bart werk kreeg bij de ENKA-fabrieken in Ede, verhuisde het jonge paar naar Bennekom. Er werden drie zoons geboren: Michel, Aart en Victor. Het verdriet van de oorlogsjaren ging echter nooit meer weg. Maar tot op hoge leeftijd bleef Victorien uit overtuiging zeggen: 'Met Gods hulp heb ik het gered.'

LEVENSEINDE

Op zondag 26 maart 2017 stierf Victorien op 88-jarige leeftijd in een zorgcentrum in Wageningen. De uitvaartdienst werd gehouden vanuit de kerk van de Vrije Evangelische Gemeente van Bennekom. Het werd een indrukwekkende dienst, waarbij duidelijk werd benadrukt dat Victorien een bewogen leven had gehad. Ze had in haar jonge jaren Jezus Christus leren kennen als haar Zaligmaker, maar bleef tegelijkertijd haar leven lang verbonden met het Jodendom. Op het grafmonument van Bart en Victorina Roosje Klompmaker staan de woorden uit Psalm 23 vers 6b: Ik zal in het huis des Heren verblijven tot in lengte van dagen.

Na het overlijden van Victorien werden na enige tijd bij de grafsteen ook de namen toegevoegd van haar tijdens de oorlog vermoorde ouders, haar zus, haar zwager en haar broer. Het was haar wens dat de namen van haar dierbaren op deze manier blijvend met haar verbonden werden.

Wat doet de werkgroep Dienst aan Israël?

door Ted Hoogers

De werkgroep is een commissie die ingesteld is door de Bondsvergadering om onze **on opgeefbare verbondenheid met het volk Israël** tastbaar te maken. We willen present en dienstbaar zijn aan de Joden in hun wereld. In grote lijnen gaat de opbrengst van de collectes van de Bondsgemeenten naar projecten en activiteiten die ten dienste staan van het Joodse volk. Dit wordt gedaan via organisaties in Israël maar ook in Nederland. Onderstaand volgt een opsomming.

De christelijke leefgemeenschap **Nes Ammim** wordt in Israël gesteund. Het dorp is gesticht in 1963 door Nederlandse en Zwitserse christenen met steun van een Israëliische Jood. Oorspronkelijk was Nes Ammim bedoeld om na de Holocaust de relatie tussen christenen en Joden te herstellen, maar die laten daar nu zien dat het Joodse volk in harmonie kan leven met zijn naaste bureu. Het vormt een platform voor gesprek en ontmoeting tussen joden, moslims en christenen en is nu dus een multi-etnisch en multireligieus dorp in West-Galilea. De naam 'Nes Ammim' komt uit het Hebreeuws en betekent 'teken voor de volken' en is ontleend aan Jesaja 11:10.

Oz Ve Shalom is religieuze zionistische vredesbeweging die vanuit de bijbel pleit voor vreedzaam samenleven tussen Joden en Arabieren, en zij verzetten zich tegen de vaak eenzijdige lezingen van de geschiedenis na het ontstaan van de staat Israël.

Stichting Dugit is een messiaans evangelisch centrum die in Tel-Aviv een open deur heeft voor Joden die belangstelling hebben voor Jezus Christus als dé Messias, zonder dat er sprake is van expliciet zendingswerk. Ze doen dat o.a. ook door het runnen van een voedselbank. Ze verstrekken voedsel aan mensen die niet voldoende inkomen hebben en delen Jezus liefde door te dienen.

De Israëliische vrijwilligersorganisatie **Yad Elie** trekt zich het lot aan van zowel Joodse als Arabische kwetsbare kin-

deren in Jeruzalem en omgeving. Zij doen dit door bijvoorbeeld maaltijden te verstrekken op Arabische en Joodse scholen onder het motto "geen kind mag honger lijden in het land van melk en honing". Deze kinderen zijn zelf vaak niet in staat om van uit hun thuissituatie een maaltijd mee naar school te brengen, zoals in Israël gebruikelijk is.

De Stichting **Amcha**, die nog steeds de nodige psychosociale hulp aan overlevenden en nabestaanden van de Holocaustslachtoffers in Israël verleent.

In Nederland worden ook een aantal organisaties gesteund zoals het **OJEC** (Overlegorgaan tussen joden en christenen in Nederland) waarbij verschillende kerken zijn aangesloten en wij als lid en dus als Bond van Vrije Evangelische gemeenten mogen meepreten.

Het **CIDI** (Centrum Informatie en Documentatie Israël). Zij komen op voor recht, vrede en veiligheid voor het Joodse volk, waar ook ter wereld en bestrijden in het bijzonder antisemitisme en Israël-haat.

De Stichting **Pardes** (voorheen B. Folkertsma Stichting voor Talmudica) is een studiecentrum en houdt zich bezig met het blijvend mogelijk maken van de verspreiding van het joodse gedachtengoed.

Ook steunen we de enige overgebleven Amsterdamse joods orthodoxe school in Nederland die door de stichting **Zorg Cheider** wordt gerund.

Via **Christenen voor Israël** ondersteunen we specifieke projecten, met name voedsel- en gaarkeukenprojecten van kwetsbare joden in de wereld, met name in de Oekraïne.

Ted Hoogers is penningmeester van de werkgroep Dienst aan Israël. Hij is voormalig transportondernemer, actief in de VEG Heerde en in kerkdiensten te horen als organist. Zijn liefde voor Israël kreeg hij mee op vele reizen naar Israël o.l.v. ds. Sjaak Weststrate.

Opheffing Vrije Evangelische Gemeente Franeker

De Redactie van Ons Orgaan vroeg de regiocorrespondenten uit het Noorden om iets te schrijven over de sluiting en opheffing van de VEG Franeker. Het uitgebreide verslag door Annie Questroo-Mulder is door de redactie bewerkt voor publicatie in Ons Orgaan.

OPHEFFING IN BEELD?

Nadat we ons in 2019 bezighielden met de zeven kenmerken van een gezonde gemeente kwamen er wel ideeën, maar die kwamen niet tot uitvoer. Later vroegen we ons af: wie doet het licht uit? Een veel gehoorde uitspraak als het gaat over een kerkelijke gemeente die maar kleiner en kleiner wordt.

Er waren drie mogelijke scenario's. Uiteindelijk werd gekozen voor het scenario waarbij de gemeente opgaat in de Protestantse Gemeente Franeker. Later vond de jaar/ledenvergadering plaats en kwam de kerkenraad met voorstellen. Maar toen brak corona uit en kwam het bericht dat ds. Dorette van Houten een beroep had aanvaard van de Protestantse Gemeente in Heerenveen. Dit alles sloeg in als een bom. Geen afscheidsdienst van Dorette, geen vergadering over de toekomst van de gemeente... We waren ontheemd en konden ook niet bij elkaar op bezoek.

Vanaf juni hadden we ds. H.J. Delwig als consulent en de eerste dienst werd weer gehouden, met alle regels die we in acht moesten houden. De afscheidsdienst van Dorette vond sobertjes plaats... En de uitgestelde ledenvergadering werd gehouden. Een overgrote meerderheid sprak zich uit voor het plan tot opheffing, dat betekent dat de gemeente op 1-1-2021 stopt met haar activiteiten.

Dat klinkt zakelijk, maar dat was het natuurlijk niet. Emoties speelden een rol, er werd veel van de gemeente gevraagd. En toen volgde er een tweede Corona golf en lockdown. We kwamen nog steeds zondags in de kerk, met elke zondag een afscheid van voorgangers die jaren bij ons hebben gepreekt en meegeleefd. Onze gast organisten die voor het laatst de sterren van de hemel speelden. In december kwam na onze dienst een delegatie van de Protestantse Gemeente Franeker om met ons in gesprek te gaan, over onze twijfels en angsten om in een grote gemeente te kerken. Het was wederzijds een goed gesprek en we voelen ons meer dan welkom!

Met 39 gemeenteleden gaan we daar een nieuwe toekomst tegemoet. Anderen twijfelen of hebben nog geen keus kunnen maken.

LAATSTE WEKEN

Wat keken we uit naar de Kerstdienst. Kinderen mochten weer meedoen aan de dienst. Voor het laatst pakten we flink uit! En toen kwam 17 januari in zicht. Dhr. Rutte kwam weer met strakkere maatregelen. Terwijl de liturgie al klaar was, moesten er weer dingen geschrapt worden. Maar ondanks dat was het een warme en stijlvolle dienst, dankzij de inzet van de kerkenraad, voorbereidingscommissie en onze consulent. De organist speelde de sterren van de hemel en we hadden een geluidsman die de liederen over de boxen deed schallen. Er werden brieven voorgelezen van ds. Henk Onderstal, Dineke Spee en ds. Dorette van Houten. Symbolisch werd het avondmaal gevierd door een kerkenraadslid, die namens ons allen het brood en de wijn in ontvangst nam, samen met de dominee. Toen volgde het afscheid van het kerkgebouw. Bij alle liturgische voorwerpen werd stilgestaan, een tekst uitgesproken en overhandigd aan een gemeente lid. Tot slot werd de Paaskaars voorop en door de kerk naar buiten gedragen. Het mooie is dat 24 januari de kanselbijbel en de Paaskaars de Martinikerk binnen zullen worden gedragen als welkom aan de grote groep Vrije Evangelischen die met attestatie naar de Protestantse Gemeente Franeker gaan.

In elk nummer van Ons Orgaan leest u wel berichten van de SZD. Maar wat doen ze nou precies? Zomaar een indruk uit een vergadering van het bestuur.

Vier bestuursleden van de SZD verzetten heel wat werk.

Als opening lezen we met elkaar Psalm 20. We praten even door over vers 2: “Moge de HEER u antwoorden in dagen van nood” Dit vers spreekt aan in deze tijd. En: om antwoord te krijgen, moet je ook bereid zijn om te luisteren!

Na de opening staat op de agenda:

De financiën. De penningmeester heeft een overzicht van het afgelopen jaar gemaakt en een begroting voor het komende jaar. De SZD staat er goed voor, gelukkig, al zijn de inkomsten uit collectes afgelopen jaar wat minder, maar dat is begrijpelijk omdat veel gemeenten geen diensten hadden met Pasen en Pinksteren, en dus ook geen collecte-inkomsten.

Hoe gaat het in **Oekraïne**. We kregen gisteren een berichtje over een jongen die met hulp van een bijdrage van het Medisch Centrum, dat door de SZD wordt ondersteund, is geopereerd. Zonder dat geld had hij die operatie niet kunnen krijgen – een ziektekostenverzekering bestaat niet in Oekraïne. De werkers zijn (weer) gezond en proberen hun werk zo goed mogelijk te doen, ook in deze moeilijke tijd.

We bespreken de problemen rond het transport van kleding en schoeisel. Nog afgezien van de coronacrisis hebben we te maken met de regering in Kiev die geen vergunning voor het importeren van de hulpgoederen wil geven. We hopen dat het na de verkiezingen dit voorjaar misschien beter wordt. En we zoeken naar een oplossing, omdat veel gemeenten de dozen niet meer kunnen opslaan... Mocht u een plek weten waar deze dozen droog en veilig kunnen worden opgeslagen tot we zeker zijn dat het transport Oekraïne in mag, laat het dan vooral weten!

Oeganda – Kees en Ilonka Barendse maken het gelukkig goed. Ze komen in april/mei naar Nederland op verlof. We zoeken naar mogelijkheden waardoor ze online bij gemeenten kunnen aansluiten in die tijd. U hoort er meer van!

Er liggen een paar aanvragen voor projecten. Die worden besproken. We hebben nog niet genoeg informatie om al een beslissing te nemen. We constateren dat de SZD dankzij een erfenis genoeg geld heeft om projecten uit gemeenten te ondersteunen, als die passen binnen het beleid van de SZD. Meer informatie via het Bondsbureau!

Missionair toeruster

Die moet een artikel schrijven voor Ons Orgaan – dit keer over wat de SZD doet...

Janneke krijgt officieel pensioen op 6 maart 2021. Gelukkig mag ze nog één dag per week blijven werken tot ze op 2 oktober afscheid neemt van haar werk als MT. Het bestuur overlegt over haar opvolging.

De inspiratiedag op 2 oktober 2021 zal dit jaar – als alles goed gaat en het kan en mag weer – centraal in het land gehouden worden. 's Morgens is er een inspirerend programma en 's middags nemen we na 20 jaar afscheid van Janneke. Schrijf de datum alvast in uw agenda! In het volgende nummer van Ons Orgaan meer!

Janneke heeft op een rij gezet wat haar taken de afgelopen jaren zijn geweest. Dat kan helpen om een opvolger in te werken, al moet ook goed gekeken worden wat nog wel en wat niet meer gedaan moet worden!

Beleidsplan – Het bestuur spreekt af dat in mei een ochtend besteed zal worden aan een nieuw beleidsplan – dat klinkt heel saai, maar het is nodig. Een beleidsplan is eigenlijk een soort van kader, een fundament voor het werk van de SZD waarop alle beslissingen en het uitvoerende werk is gebaseerd.

En dan is het tijd om de vergadering af te sluiten met een gebed, voor de werkers in Oeganda en Oekraïne, voor de gemeenten en voor het werk dat de SZD mag doen in opdracht van de Heer!

DE COACHES BLIKKEN TERUG

Op 1 februari 2020 begonnen Jonne Knevel en Janneke Doornebal aan hun opdracht om als gemeente-regiocoaches de gemeenten te ondersteunen met het oog op de toekomst. Verbinden en samen vooruit kijken was de opdracht. Inmiddels is dat een jaar geleden, en heeft de coronacrisis heel veel op z'n kop gezet. Vanaf 1 maart 2021 is Janneke met pensioen en neemt Jonne het werk helemaal over. Ze kijken terug en vooruit...

Wat vond je het leukst in het afgelopen jaar?

Jonne: De kerstactie was heel praktisch en heel concreet, en eigenlijk maar iets heel kleins. In die actie werd eigenlijk de kern van onze opdracht: verbinden van gemeenten en mensen in de Bond, heel erg zichtbaar. Het gaf het gevoel van verbinding – we zijn niet alleen! En ik heb genoten van het samen inpakken (op afstand) met mensen uit verschillende gemeentes, en het afleveren van de dozen in Friesland, ik voelde me net de kerstman...

Janneke: Voor mij daarnaast ook het bellen naar gemeenten en voorgangers. De openheid om over van alles te praten, het vertrouwen dat we kregen, en ook hoe fijn het gevonden werd dat we belangstelling toonden... dat was heel fijn om te merken. En het samenwerken. Wat heb ik veel met en van Jonne geleerd in het afgelopen jaar!

Wat was het lastigst?

Jonne: Ik zie mensen graag op hun plek, in de echte ontmoeting. En dat kon ineens niet meer, alles moest digitaal. En we moesten onze opdracht anders in gaan vullen door corona.

Janneke: Het gekke is dat het voor ons werk niet alleen negatief heeft uitgewerkt. Alle gemeenten, hoe verschillend ze ook zijn, zaten ineens met dezelfde problemen en met dezelfde vragen. Daardoor kregen niet de verschillen de aandacht, maar dat wat we gemeenschappelijk hebben!

Wat heeft jullie verrast in het afgelopen maanden?

Beiden: De dienst en de workshop op 16 mei. Die waren mooi en belangrijk. En het uitproberen van Zoom en andere manieren om “samen” te komen. Dat was een avontuur! En zeker ook hoe fijn het is dat we op het Bonds bureau en

met het Comité heel hecht samenwerken, samen voor één klus staan!

Hoe kijk je naar de toekomst?

Janneke: We hebben in de afgelopen tijd de sterke kanten van de Bond (verbondenheid, met elkaar meeleven en naar elkaar omzien) gezien. We stonden, en staan samen voor dezelfde opdracht, als gemeenten en als Bond. Dat kan dus – en dat geeft hoop voor de toekomst. Ik ben ervan overtuigd dat er een plek is voor Vrije Evangelische Gemeenten in het veelkleurige palet van het christendom in Nederland. De ruimte die het geloof in Jezus als onze Heer en Heiland geeft, het vertrouwen dat wij mogen doorgeven in de onbegrensde liefde van God, de blijde manier van geloven, dat blijft actueel!

En het is goed dat anderen het werken daaraan van me overgaan nemen en het op een andere manier gaan doen. Ik ben er benieuwd naar en kijk ernaar uit hoe het verder zal gaan!

Jonne: Ik wil vooral doorgaan met verbinden, contacten onderhouden en gemeenten ondersteunen. En ik verlang ernaar dat we elkaar ook in levenden lijve kunnen ontmoeten! Ik wil ook graag samen zoeken hoe we meer zicht kunnen krijgen op jeugd en jongeren, zodat zij een eigen goede plek hebben in de Bond en daar hun stem kunnen laten horen. Ik kijk uit naar het verder samenwerken met het Comité

en de nieuwe leden daarin, om de Bond opnieuw vorm te geven op weg naar de toekomst.

Een spannende vraag blijft: Als de coronacrisis voorbij is, weten we elkaar dan ook nog steeds te vinden, in alle verscheidenheid? Met andere woorden: Hebben we zoiets als de coronacrisis nodig om echt te beseffen dat we één zijn, bij elkaar horen?

REGIO NOORD

Veendam

Het kerkgebouw van de Vrije Evangelische Gemeente Veendam, de AE-kerk, is verkocht en op 30 oktober jl. werd de sleutel overhandigd aan de nieuwe eigenaren. Zij gaan de kerk verbouwen tot een woning en bedrijfsruimte. Het is een hard gelag om de deuren van het vertrouwde kerkgebouw, waaraan we zoveel herinneringen hebben, te moeten sluiten. Met name in de twee laatste diensten hebben we daar uitgebreid bij stilgestaan. Zo was er op zondag 18 oktober een gedachtenisdienst, waarin de namen werden genoemd van zij die na Eeuwigheidszondag 2019 waren gestorven. Daarnaast was er ook aandacht voor al die ‘mensen van voorbij’, die hun plaats hebben ingenomen in de kerkgebouwen van onze gemeente. De zondag daarop hielden we dan toch echt de laatste dienst. Toen lag het accent op de veelkleurige vieringen die we in de AE-kerk mochten houden en de liturgische ‘voorwerpen’ die daarbij een rol speelden. Er waren vrolijke vieringen voor jong en oud en meer ingetogen diensten, momenten van geluk en momenten van verdriet en rouw. Helaas moesten we deze allerlaatste dienst, vanwege het oprukkende coronavirus, in een lege kerkzaal houden. Gelukkig was er de mogelijkheid om via een livestream de dienst thuis te volgen.

De Vrije Evangelische Gemeente Veendam gaat verder als een gemeente zonder kerkgebouw en zonder eigen diensten. Een aantal gemeenteleden zal de kerkdiensten in de Wedderwegkerk in Oude Pekela bezoeken, anderen in een kerk dichterbij. De activiteiten door de week, zoals Bijbelstudie en gespreksgroep, gaan gewoon door. Dat geldt ook voor het bezoekwerk. Daarnaast is het de bedoeling om elke maand een activiteit te organiseren waarbij we elkaar ontmoeten en geloof, hoop en liefde mogen delen. In vertrouwen op Hem, die met ons gaat, slaan we als gemeente een nieuwe weg in.

LEEWARDEN.

In de VEG Leeuwarden werkt Gooitzen Riemersma als (inmiddels erkend) gemeentelijk werker.

Als zodanig heeft hij een mentor aangewezen gekregen voor de eerste tijd. Ds. Dorette van Houten zal hem met raad en daad terzijde staan als hij vragen heeft of bij kleine en grote problemen.

OUDE BILDTZIJL.

Op zondag 13 december was er alweer de 2e drive-in-dienst. Er waren ongeveer 20 auto's met een totale belangstelling van zo'n 45 leden, vrienden en belangstellenden. Gerlof Wiersma van Royal Mission ging in deze dienst voor. Het thema was “De Heilige Geest”.

VEENDAM.

In Veendam is men begonnen met een nieuw format voor het maandblad. Men is trots op het nieuwe gemeenteblad ‘Venster

OPROEP:

Albert Hovinga en Annie Quaestrou Mulder hebben jarenlang het correspondentschap van de VEG's in het Noorden op zich genomen. Wij zijn blij als redactie van Ons Orgaan met hun inbreng, heel hartelijk dank daarvoor!

Nu de VEG Franeker (waar beiden lid van waren) is opgeheven, zijn we op zoek naar een regiocorrespondent voor de VEG's in het Noorden. Wilt u, wil jij eenmaal per kwartaal de maandbladen en de websites van de VEG's in het noorden doornemen en daar wat berichtjes uitpikken en die vervolgens doorgeven aan de redactie? Dan ben je van harte welkom om je aan te melden bij onze redactie! Meld je aan bij ds Gerard van de Wetering: grpvandewetering@solcon.nl of telefonisch: 0180701220/0623147433

REGIO MIDDEN

BENNEKOM

De vieringen zijn, op het moment van het inleveren van de kopij, weer online gegaan. Op velerlei wijzen proberen gemeenten erop in te spelen. In de VEG Bennekom doen ze dat met de bloemengroet ook.

Het maandblad meldt dat de liturgiecommissie van de kerkenraad het verzoek heeft gekregen om te kijken of er elementen in de liturgie opgenomen zouden kunnen worden die de verbinding van gemeenteleden met elkaar versterken. De liturgiecommissie stelt voor om van de overhandiging van de ‘zondagse’ bloemengroet een foto te maken. Deze foto wordt dan in een volgende samenkomst getoond, zodat in beeld komt hoe deze bloemengroet is overgekomen.

Wilt u de online diensten van de VEG Bennekom volgen, of oude diensten terugkijken? Dit kan via www.vegbennekom.nl/kerkdiensten/kerk-tv/

WORMERVEER

Voor de VEG Wormerveer begon het nieuwe jaar bijzonder: de EO zond vanuit deze gemeente de Nieuwjaarsdienst uit. De viering was kort daarvoor opgenomen, dus werd niet rechtstreeks uitgezonden. U kunt deze kerkdienst “De zegen van Simeon” met voorganger Jikky de Jong-Buursma bekijken op www.npostart.nl/VPWON_1325560

REGIO OOST

DS. SJAAK WESTSTRATE 40 JAAR BONDSPREDIKANT

1 februari 1981 is Sjaak Weststrate geordend en ingezegend als Bondspredikant. Dat is dit jaar dus precies 40 jaar geleden. Het was de bedoeling dat hij op 31 januari 2021 afscheid zal nemen en met emeritaat te gaan. Door de situatie waarin onze wereld verkeert en daarmee ook de situatie waarin de kerk zich nu bevindt, is afscheid nemen in het midden van de gemeente geen optie. Toch is zondag 31 januari voor Ds. Weststrate wel een bijzonder moment, “ik begon op 1 februari 1981 (in het millennium-jubileumjaar van de Bond van VEG: 1881-1981) op 26-jarige leeftijd in Heerde als predikant in de Bond van Vrije Evangelische Gemeenten in Nederland. Dat houdt in, dat er op 31 januari a.s. voor mij op de dag af een periode van 40 jaar rond is.”

Van die 40 jaar was hij maar liefst 31 jaar (dat is 77,5 %) verbonden aan de VEG Heerde.

Van 1 februari 1981 t/m 31 maart 1990 werkte hij bij de VEG Heerde. In de periode 1990-2000 was Ds. Weststrate vier jaar in de VEG Bussum en zes jaar in de VEG Nijverdal werkzaam. Daarna volgde een jaar uitgebreid consulentchap (= inclusief pastoraat en groepen) van juni 1999 tot juli 2000. Op 2 juli 2000 werd hij voor de tweede keer aan de VEG Heerde verbonden. Die verbintenis duurt nog steeds voort. Daarnaast was hij de afgelopen 40 jaar in verschillende VE-gemeenten consulent: in de VEG Zwolle, Apeldoorn, Meppel, Oostelijk Flevoland, Amersfoort, Wormerveer, Enschede en Bennekom.

Sjaak Weststrate zegt over zijn werk als predikant: “Mijn werk was allesbehalve foutloos, daar weten u en ik alles van, maar ik kan persoonlijk terugzien op een mooie en gezegende tijd. Het gevaar ligt altijd op de loer om te komen met stoere verhalen over getallen, gemeentegroei, gevulde kerken en kerkverbouwingen etc. Dat doe ik liever niet. Ik verwonder me er over, dat God die 40 jaar van onvolmaakt werk heeft willen zegenen: ‘duizend-, duizendmaal, o Heer, zij U daarvoor dank en eer!’ en Hij soms met een kromme stok een rechte slag kon maken. Voorgangers zijn vooral voorbijgangers, en dat is maar goed ook. Het predikantenbord met de namen in de kerkzaal laat dat ook zien. De gemeente is van de Heer.

Toch mag je dankbaar zijn, wat je als voorganger en gemeente in elkaar ontvangen hebt. Ook die dank zet voor mij de toon voor mijn terugblik op 40 jaar. Wat heb ik het getroffen in de gemeenten waar ik mocht werken en met de mensen waarmee ik mocht samenwerken. Ik voel me een bevoorrecht mens.”

In de loop van 2021 zal er hopelijk een moment zijn, waarop er iemand anders komt die zijn stokje overneemt. Of er nog een gelegenheid komt om ‘afscheid’ te nemen is onzeker. Maar dat is ook niet het belangrijkste. Dit afgelopen jaar

heeft onder invloed van Covid-19 al veel veranderd voor Ds. Weststrate. Het afstand nemen van bepaalde werkzaamheden werd noodgedwongen al ingezet. Maar zijn verbondenheid met de gemeente houdt niet op. Ook mag hij zo nu en dan voorgaan in de gemeente en in andere VE gemeenten en ook in PKN gemeenten. De consulentenschappen in de Zwolle en Meppel blijven en het werk in het comité van de Bond van VEG is er kortgeleden bijgekomen.

ELBURG

Dagelijkse meditatie in tijden van crisis. Door alle maatregelen is Durk Muurling, voorganger van VEG Elburg, wat beperkt in de mogelijkheden tot bezoeken. Om mensen toch te bemoedigen maakt hij filmpjes met meditaties, net zoals in de eerste lockdown. Deze zijn te vinden op het YouTube kanaal van de VEG Elburg. Wil je automatisch weten wanneer deze er op staan abonneer je dan op dat kanaal, en laat je d.m.v. het belletje ook weten dat je een melding wilt krijgen. “Veel goeds er mee en sterkte weer voor de komende tijd.”

REGIO ZUID HOLLAND

ROTTERDAM

De Petrakerk gemeente, een samengaan van de Gereformeerde kerk Rotterdam Lombardijen en de Vrije Evangelische Gemeente Rotterdam, heeft besloten over te gaan tot nieuwbouw. De Petrakerk gemeente wil graag nog vele jaren present zijn in de Rotterdamse wijk Lombardijen. Daarom zal een nieuw kerkgebouw worden gerealiseerd op de plek van het bestaande - ongeveer 60 jaar oude - kerkgebouw. Een groot bouwconcern zal op de huidige Petrakerklocatie een woontoren realiseren, waarin op de begane grond een compleet ingericht kerkgebouw zal worden gerealiseerd. Na het doorlopen van allerlei procedures en verkregen toestemming van de gemeente Rotterdam, zal mogelijk al in 2022 kunnen worden gestart met de sloop van het bestaande kerkgebouw. Vanaf 2024 zal dan gebruik kunnen worden gemaakt van het nieuwe kerkelijke onderkomen.

VERVOLG REGIONIEUWS OP BLZ. 20

VERVOLG REGIONIEUWS

REGIO ZEELAND

NIEUWVLIELT

In de VEG Nieuwvliet waren er in de adventperiode 'kerst-engelen' actief. In de vier weken van Advent deden de verschillende kerstengelen bij een ander gemeentelid elke week een kleine attentie in de brievenbus. Zo werd de band met elkaar en met de Heer 'aangehaald'.

GOES

In de VEG Goes is een beroepingscommissie ingesteld die namens de kerkenraad op zoek gaat naar een nieuwe voorganger. Zoals het er nu naar uit ziet zal er helaas geen full-time voorganger beroepen kunnen worden.

Met de 10 kerkgenootschappen uit Goes werd een online kerstuitzending opgenomen. Deze kerstuitzending was via internet te zien en mee te beleven. Burgemeester Margo Mulder begon met een kerstboodschap voor Goes. Naast ons hebben de volgende kerkgenootschappen medewerking verleend: Chr. Gereformeerde Kerk, Evangelische gemeente Rafaël, Katholieke Pater Damiaanparochie, Leger des Heils, Family Time Ministry, Hervormde Gemeente De Levensbron, Gereformeerde kerk vrijgemaakt - Ontmoetingskerk, Huis van Elia, Hersteld Hervormde Gemeente. Wat was het bijzonder dat ze bijna allemaal mee wilden doen. Er werd gekeken naar wat ons bindt en niet naar wat ons scheidt. En wat ons bindt is die Ene, de Heer die voor ons allen gekomen is!

YERSEKE

Tijdens de week van gebed (18-22 januari) zouden er in de kerken van Yerseke gezamenlijke gebedsbijeenkomsten met kringgebed worden gehouden. Een forse uitbraak van corona gooide roet in het eten zodat deze bijeenkomsten niet konden doorgaan. De slotavond was er wel een digitale viering waarbij gemeenteleden van de deelnemende kerken hun gebedspunten hadden kunnen doorgeven. Zo werd er toch gezamenlijk gebeden!

Dit keer wegens plaatsgebrek geen puzzel.

De oplossing van de prijspuzzel dec. 2020 was:

Voor God ben je altijd goed genoeg!

De winnaars zijn: Ineke en Johan de Leeuw uit Breskens.

Hartelijk gefeliciteerd!

Kijk voor christelijke puzzels bij: www.breinkrakers.be

RECENSIE

door Froukje Karelse-Dijk

"Van Jeruzalem tot Jaffa"

Meditatief reisdagboek geschreven door Piet van Midden.

2020 Kok Boekencentrum Uitgevers, Utrecht

In deze rubriek bespreek ik het liefst een boek dat nog maar net is verschenen en probeer ik rekening te houden met de lezers. Dat eerste is ook deze keer weer gelukt. Wat het tweede betreft moet ik het houden op hopen.

Het is een reisboek geworden. Geschreven door een "heilige landloper", met de nodige ervaring.

Dr. Piet van Midden is schrijver, publicist, docent en predikant. Ook is hij oudtestamenticus dat merk je als je de verhalen leest bij de plaatsen die door hem zijn uitgezocht en uitgelegd.

Je loopt met hem door steden en dorpen, door bergen en dalen en de woestijn. Soms noemt hij de straten, en dat gaat wel wat ver. We zijn niet allemaal zo thuis in Israël als hij. Ook mis je de foto's, als hij al te gedetailleerd vertelt.

Van Midden verwijst voor de platen bij de hoofdstukken naar een eerder geschreven boek van zijn hand. "Israël en de Palestijnse gebieden". (Ik vond Google wel behulpzaam).

Toch heel waardevol vind ik om de compacte weergave van de 20 aangegeven plaatsen. Hoogtepunten van of voor een Israëlreis, of het nu mooie herinneringen zijn, die goed zijn om te blijven memoreren, of een verlangen voor betere tijden, waarin we weer vrijuit mogen reizen. Waardevol vanwege de praktische, en overzichtelijke indeling van de onderwerpen. Hij vertelt het onder de "kopjes" "dit moet je weten", en "dit is het verhaal" om daarna af te sluiten met "denk even mee", daarna volgt nog een kort gebed.

Zo slaagt hij er in om de geschiedenis, het verhaal in de bijbel, (zowel vanuit het Oude- als het Nieuwe Testament) te verbinden met achtergrondinformatie, uitleg, opdracht en gebed. Dat maakt dat het een waardevol en tegelijk gemakkelijk te lezen boek is van 150 bladzijden.

En nu we allemaal gedwongen thuis moeten blijven is dit een uitnodiging om vanuit je luie stoel samen op reis te gaan naar Israël. Toegegeven, het is anders, totdat het weer echt anders wordt. Blijven hopen. Daar zijn we toch goed in?